

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Știința de carte la noi.

În cei doi numeri anteriori ai revistei acesteia ne-am ocupat de mișcările religioase din țara noastră, cu considerație îndeosebi la efectele lor, asupra poporului nostru credincios, — făcând dureroase constatări, întemeiate pe baza publicațiunii oficioase, indicate în articolul anterior celui prezent (Magyarország közoktatás ügye az 1905 évben Bp 1906).

Din același izvor luăm acum datele relative la nivelul progresului cărturăresc al poporului nostru, în raport cu celelalte neamuri din patrie, pentru a arăta boala, pentru a se putea lecu, ori, dnpă înțelesul sf. Scripturi, pentru a mărturisi păcatul, ca să poată fi iertat și îndreptare să urmeze...

Din numărul total — ni-se spune — al obligațiilor de a cerceta școală, cu datul de 1 Sept. 1904, în sumă de 3,125.121, s'a constatat, că până la încheierea anului școlar, în anul 1905, au frecventat școala 2,462.000 elevi. După naționalitate sunt, între obligații la școală, următoarele procente: maghiari 51.4% (»iar din cei ce au frecventat școala 52.9%«), români 16.6, slovaci 12.8, germani 11.4, ruteni 2.8, sârbi 2.5, croați 1.1%; după »limba maternă«, au frecventat școală elevii în următoarea proporție procentuară: maghiari 81.3, germani 89.3, slovaci 84.4, români 64.0, ruteni 61.1, croați (în Croația) 83.0, sârbi 77.6%.

Cele mai mici procente de frecvenți ai școlii le-am dat, ca naționalități noi și Rutenii.

După confesiune, obligați au fost: 49.7% romano-catolici, 11.6 greco-catolici 13.9 evang. reformați, 7.3 august. evangeliști, 12.7 gr. orientali (români și sârbi), 0.5 unitari, 4.3 izraeliți; au frecventat școala: rom. cat. 83.6%, gr. cat. 64.2 (români și ruteni), ev. reform. 80.9, aug. evang. 89.4 (în majoritate germani), gr. or. 69.5, unitari 81.6, izraeliți 76.1%.

Din cifrele acestea se vede, că sub media generală a procentuației sunt greco-orientalii și gr. catolicii. Greco-orientalii suntem noi și sârbii, cari, acești din urmă, de sigur sunt în avantaju față cu noi, ceea ce se poate întrezări din datele an-

terior înșirate, din procentul lor de frecvențațiune, »ca naționalitate« ori »limbă maternă« de 77.6%, față cu 64.0% ale noastre. Apoi, între greco-catolici, de fapt nu vor fi nenorociții de Ruteni cei cari să urce procentul greco-catolicilor știutori de carte, dar mult de tot nici nu au să-l scadă, căci mare diferență dela specialul rutean de 61.1% la frecvențare, și 64.2% la frecvențarea greco-catolicilor peste tot, nu este.

Urmează de-acî, că cu toată energia specifică de rasă, tot numărul mare al poporului nostru, pe terenul dezvoltării culturale suntem încă în foarte modeste împrejurări, — și multă muncă și mijloace se reclamă, pentru înlesnirea, pentru ajutarea și propășirea atât de necesară, atât de lipsită de sprijin pe terenul intelectual, a poporului nostru!

Trecând dela faptele evidente, indicate mai sus, la altă ordine de idei și anume la arătarea fluctuației frecvențațiunii școlare a elevilor români peste tot și în special la partea ce ni-o luăm din pregătirea practică, specială a copiilor poporului nostru, pentru a arăta, că deocamdată îmbunătățirea situației pentru viitor, nu are încă perspective și nici pregătiri, — deci nu vom găsi mai multă mângăere decât în cele înșirate până aci.

Iată ce ni-se spune în publicațiunea oficioasă în privința fluctuațiunii din cestiune (pag. 54):

»... în anul școlar 1904/5 s'a sporit numărul elevilor cu limba maternă maghiară. Dintre celelalte naționalități, a scăzut numărul elevilor cu limba maternă germană și română (oláh), al slovacilor, rutenilor, croaților și sârbilor s'a sporit.«

În ce privește pregătirea specială a urmașilor timpului nostru, iată informațiunile provocatoare de triste prevederi:

În școlile pentru ucenicii dela meserii 66% au fost maghiari, 15% germani, dintre elevi. Numărul românilor fiind disparent, nici nu s'a specificat; tot așa în școlile ucenicilor de negustori, maghiarii (ca limbă) sunt 47%, germanii 14%, restul vine pe celelalte naționalități, între cari de sigur noi suntem într'un număr ce nici nu se poate socoti decât ca datorit unei întâmplări, dar nici decum unei preocupări conștiente, de a pregăti și meseriași și negustori din copii poporului nostru.

Pentru carierele intelectuale, mic este numărul elevilor nostri, dar și mai mică posibilitatea

aplicării lor la alte cariere, decât cele liberale, după isprăvirea studiilor; căci instituțiile noastre puțin sunt, cari pot oferi aplicare.

Cultura fiind factorul, care va cărmui rosturile neamurilor și fiindcă prin influența culturii se vor distruge odată toate întocmirile arbitrare ale vremurilor nedesluite asupra rolului și caracterului specific în desfășurarea nevoilor sociale-omenești, nădăjduim o îndreptare în viitor.

Durerea, produsă de contemplațiunea trecutului, ne va deșteptă și ea la muncă pentru un viitor mai bun?

Prin suferința la învățătură, prin învățătură la progres în viață.

Ordinul ministerial, în cauza baqțiștilor.

Ministerul de culte și instrucțiune publică a adresat tuturor comisiunilor administrative următorul ordin circular :

Din rapoartele vicișpanilor comitatelor Bars și Brasov am înțeles, că superioritatea comunității religioase baptiste din Budapesta, prin circular tipărit, datat la 15 Decembrie 1906, după cum se vede, s'a adresat la primii funcționari ai tuturor administrațiilor comitatene și orășenești, cu rugarea, ca, considerând că în înțelesul ordinului ministrului de culte și instr. publică nr. 99.205 din anul trecut, având a se socoti sigură comunitatea din Budapesta de comunitate religioasă baptistă în Ungaria, organizată conform dispozițiilor legii; că teritoriul acestei comunități întinzându-se peste toată Ungaria, urmează, ca organele administrative singuratece — să încunoștințeze superioritatea comunității baptiste din Budapesta, despre trecerile religioase cari s'au făcut, la baptiști.

Abstragând dela împrejurarea, că superiorul comunității religioase baptiste din Budapesta nu este îndreptătit de a adresa organelor administrative direct astfel de cereri, cari pretind o rezolvare uniformă pentru întreaga țară, respective, asupra cărora organele administrative fără ordinul ministrului respectiv nici nu pot dispune, — pentru luare la cunoștință și acomodare aduc la cunoștința acelor organe, că deși este fapt, că până în prezent numai comunitatea religioasă baptistă din Budapesta este singura comunitate religioasă baptistă în Ungaria, care poate fi socotită de întemeiată conform prescripțiilor legii, și deși pe baza Regulamentului de organizare, în baza art. XLIII din 1895 nu se poate face obiecțiune întinderii comunității religioase baptiste din Budapesta peste toată Ungaria, cu toate astea, aliniatul al patrulea al circularului tipărit de superiorul comunității baptiste din Budapesta trimis la primii funcționari administrativi după care, trecerile ce s'au făcut la religiunea baptistă totdeauna au să se anunțe de acele organe la superiorul comunității religioase din Budapesta, nu cere nici o dispoziție din partea organelor administrative, ba nici

execută nu se poate, căci rugarea din cestiune, deo-camdată, nu poate să aibă legitimare și justificare decât față cu comisiunea administrativă a capitalei.

Întrarea într'o confesiune oarecare este a se anunța acelu solgăbirău sau primar, în a căruia cerc este comunitatea religioasă, în care vrea să între respectivul. Iar fiindcă deocamdată numai comunitatea religioasă baptistă din Budapesta e recunoscută de întemeiată după litera legii, întrarea în religiunea baptistă nici nu se poate anunța în altă parte, decât anume, în persoană, la primarul din Budapesta.

Deocamdată dar, toate acele avizări ce s'au făcut despre trecerea dela vre-una din religiunile recepte la confesiunea baptistă, cari nu s'au făcut și nu se fac în persoană și la primarul capitalei țării, se consideră de fără valoare.

Chestiuni deschise,

(Contra-reflexiuni în chestia fondului.)

Ca să fiu mai explicativ în chestia fondului, răspund celor »din Balinț« în următoarele :

Să nu fie nici un coleg în nedumerire: Ahea am 12—13 ani de serviciu pastoral și cu chestia aceasta m'am ocupat mai mult și mai în detalii decât mulți bătrâni, pe cari de altcum mult știu să-i respectez.

Dacă însă și noi — generația zisă tinăra — vom dovedi interesul seniorilor în chestia fondului, în acel caz nu merităm nici soartea diurniștilor, cu atât mai puțin a drumarilor cari deja sunt suscepti la fondul de penziune comitatene; — observ însă că și unii și alții au achitat și solvesc la termen cvotele anuale la fondul de penzie.

În anii dintâi al păstoririi mele, până nu mi-s'a dat pritej a ne cunoaște mai deaproape, am militat pentru transformarea fondului preotesc în fond de penziune în credință că toți își implinesc această sfântă datorință, regretabil însă că am esperiat contrarul.

Constat însă cu durere, că în întreaga monarhia noastră o clasă sau o corporațiune de funcționari publici, mai indolentă și mai nepăsătoare decât noi clerul ort. rom. în chestia fondului nici că a ezistat și nici că avem imitatori până în ziua de azi.

E ușor a cere penzie fără a motivă, decât cu anii impliniți în serviciu, deși de facto în loc de penzie cei mai mulți în punctul acesta ar merita disciplinar pentru neîmplinirea datorinței față de cea mai vitală chestie a noastră și a următorilor nostri.

Practica exarendării sesiunilor din parohiile reduse a înființat fondul nostru, nu noi cu cvotele restante.

Dacă am stat 20 de veacuri fără fond de penzie și n'am perit sfințind casele odată în an, vom mai putea trăgână barem un deceniu, să vedem odată fondul de 2.000.000 cor. care poate servi de bază la un adevărat fond de penzie.

În proporție cu numărul nostru, fondul e încă minorean, e un făt pe bună cale și mult mă mir de ideea preoților bătrâni, cari și în cadrele statutelor de astăzi au titlu la fond dacă devin neputincioși, e doar fond al deficienților, văduvelor și orfanilor.

Să nu creadă însă frații colegi că eu aș fi contra fondului de penziune, am familie mare și nu știu numărul anilor și zilelor, obligese însă fiecare în termen percluz la achitarea tuturor restanțelor, de asemenea se angajeze fiecare material și moralmente la solvirea regulată a cotelor ridicânde, de 40—60—80 cor. anual și la răspunderea taxelor fundamentale proiectate de comisia aleasă, și în acel caz, voi fi cel dintâiu care voi zice »mea culpa« trecutului; prezentul însă — după evidența cassei — denotă contrarul și ne inspiră temeri și bănueli serioase.

Să nu fie vr'un confrate care să mă creadă de bogătan și astfel nici eu nici următorii n'avem dar averi cu acest fond, nici că m'ar fi persvodat cineva la cele scrise în chestia fondului, nu ci experiența și trista realitate m'a îndemnat să rog pe toți, să mai meditam puțin asupra acestei teme, deoarece fiind vorba de »dat de bani« suntem din modru 'n afară konzervativi.

Voiu mai reveni.

Traian Terebențiu,

preot.

Curs practic de „Limba română“,

pentru școala primară de Iuliu Vuia.

Recenziunea.

Venindu-mi în mână acest manual de școală și cetindu-l, am crezut a fi de interes general recenziunea lui. M'am decis deci să fac acea recenziune, cu cel mai bun gând, având înaintea ochilor numai interesul bine priceput al școlaii.

Înainte de a începe lucrarea mea, țin să constat activitatea cea voluminoasă a d-lui Vuia pe terenul scrierii de manuale școlare — lucru, de care ne putem numai bucura. Decât numai, că ori ce lucrare de pe acest teren numai atunci își are rostul său, dacă aceea e făcută în deplină consonanță cu prescripțiile pedagogice, cu cari știm că stă în strânsă legătură progresul școlaii.

Trecând acum în lucrare, înainte de toate voiu privi manualul în întregime sa, spre a constată ce anume a făcut pe dl autor să-l scrie. Din cuprinsul manualului, care cuprins nu se mulțumește numai cu enumerarea de regule gramaticale, ci care aduce înainte și număroase exemple și regule stilistice, precum și un însemnat material din literatură — zic din acel cuprins constat, că dl autor a fost condus de ideea unui manual, din care să se poată învăța, nu regule moarte, ci scrierea, cetirea și vorbirea corectă a limbei materne. O idee, cât se poate de sublimă. Un asemenea manual visăm cu toții. Dar, pe lângă toată bunăvoința, dl autor e departe de a fi realizat prin manualul său această idee măreață. Iar abaterile pe cari le-a făcut dl autor dela calea cea bună, ce duce la scop, se pot vedea din celea ce urmează.

Manualul își imparte materia, după clasele primare, în patru părți; partea primă, cuprinzând materia clasei a III-a, partea a doua cuprinzând materia clasei a IV-a, partea a treia cuprinzând materia clasei a V-a și în fine partea a patra, cuprinzând materia clasei a VI-a. Începe făcând cunoscute ființele și lucrurile (materia din clasa a III-a). Foarte bine; cu acestea avem de lucru, pentru acestea e făcută limba, anume, ca să le exprimăm pe ele și raporturile dintre ele. Dela ființe și lucruri trece d'adrepul la substantiv. Cu alte cuvinte, gramatica propriu zis se începe cu tratarea substantivelor. Nu e corectă procedura, întru cât e știut, că unitățile vorbirei, sau ale limbei, sunt zicerile. Cu acestea deci trebuie să se înceapă studiul limbei, și anume astfel, că mai nainte se face cunoscută unitatea, apoi se analizează, aflându-se astfel părțile, sau mai bine zis elementele, din cari e compusă unitatea în chipul acesta ajungem la vorbe. Se examinează și vorba, aflând astfel elementele acesteia, adică silabele. De aci se va trece la sunete, ca și elementele silabei. Despre sunete se va spune apoi tot cât va fi de lipsă, pentru scrierea corectă a acelor. De aci, iarăși ne vom ridica la silabă și la vorbă, inzistând de data asta asupra scrierii corecte (la un loc) a vorbei, cum și asupra despărțirii corecte a aceleia în silabe.

După ce am făcut această analiză a unității vorbirei, adică a zicerei, atunci mai nainte de toate trebuie să fim în curat cu aceea, că manualul nostru voim să-l facem numai pe baza etimologiei, ori și pe a sintaxei — căci, precum am mai spus-o, scopul ni-e scrierea, cetirea și vorbirea corectă, iar nu regulele gramaticale. Așa dar nu vom greși, dacă din multele regule, vom alege numai pe celea de absolută necesitate pentru scopul nostru; din contră omițând tot ce e superflu, ne vom apropia de calea adevărului, lucru de care tocmai noi și școala noastră avem mai mare trebuință, ca și unii cari, fiind — în urma timpurilor grele ce am trăit și trăim — îndărăt cu cultura, dorim ca pe o cale mai dreaptă să ajungem pe cei mulți, cari sunt la distanță mare înaintea noastră. Așa dar, trebuie să fim în curat cu lucrul de mai sus. Dacă voim să ne luăm de bază etimologia, atunci din

sintaxă ne vom mulțumi numai cu cunoașterea zicerei ca o unitate întreagă — lucru, care, în urma celor arătate până aci, nu e străin de mintea elevului și care în timpul ce urmează, se va întipări tot mai mult în acea minte. Atât cunoștință din sintaxă ne e de lipsă, căci fără de aceasta n'am putea începe nimic. Dacă însă voim să ne luăm de bază și etimologia și sintaxa, atunci vom grijii bine, ca să ne luăm și din una și din alta numai ceea-ce e de absolută trebuință pentru scopul ce urmărim; să nu umplem locul, perzând timpul și forța, cu regulile de acelea, bunăoară din etimologie, cari sunt de prisos, într-o cât lucrul ce e a se ținti prin ele, s'a ajuns deja — eventual se va ajunge la locul său — cu ajutorul sintaxei.

Când baza e etimologia, atunci, după ce pe calea de mai sus s'a ajuns să fie tractate sunetele, se va continua cu specificarea vorbelor. Așa se va ajunge, dela numele ființelor și lucrurilor, la conceptul substantivului. Atunci însă, când nu luăm de bază și sintaxă, necondiționat trebuie, ca după ce ne-am coborât până la sunete, să luăm iarăși unitatea întreagă, adică zicerea, și să-i facem al doilea fel de analiză, de data asta nu de după elementele ce cuprinde, ci de după înțelesul ce exprimă. Așe se va ajunge, mai întâiu la subiect, iar mai târziu puțin la predicat. Imediat după tractarea subiectului se va face tractarea substantivului inzistând aci, ca să se facă bine deosebirea între subiect, ca parte a zicerei și între substantiv, ca vorbă.

(Va urma.)

Predică^{*)}

(Nunta din Cana Galileii).

— Urmare și fine. —

Motto: Ioan II. 1—11. A
3-a zi s'a făcut nuntă în
Cana Galileii.

Iubiți Creștini!

II

Dumnezeu binecuvântă și bucuria celor din casă, pe care o preface într-o adevărată fericire. Iar la nunta din Cana Galileii cei de față, de sigur s'au aflat bine, de față fiind și Domnul Hristos, care la acea nuntă așa a mers ca un preten bun, care cu cei veseli s'a veselit, cu cei ce plângeau, a plâns și care bucurie și pace a dus acolo, unde numai a mers. Dar la nunta din Cana Galileii nu poate fi nici vorbă de o bucurie întrecută (desfârnată) sau poftă trupească, ci de o bucurie adevărată și de toată vrednicia naintea lui Dumnezeu. Iubiților barem dacă și noi am face așa ca cei din Cana Galileii,

cari au chemat pe Domnul Hristos la aceea nuntă ca astfel și noi să-l putem vedea înaintea ochilor noștri în ceasul bucuriei noastre. Aceea să nu credeți, că El ne-ar împedea pe noi în bucuria noastră. Nu! ci încă ne-ar binecuvânta.

Dacă însă poporul nostru face nuntă, mânăncă, bea și duce o viață înbuibată fără să-i vină în minte, că el ar trebui să gândească și la Dumnezeu și să zică: »O! Doamne! ajută ca în liniște și îndestulare să poată petrece viața și aceasta tânără păreche«. Câți nu sunt de aceia, cari zilele de peste săptămână le petrece în lucru fără a gândi la Dumnezeu; iar dacă vine ziua Duminecii, în loc să alerge fiecare la biserica, oare nu cei mai mulți își aduc aminte de a cercetă așa locuri, unde nu numai că și cheltuesc banii pe beuturi, dar își mai strică și sănătatea. Câți sunt cari să bucură, dacă se pot pune la masă încărcati cu mâncări, ce numai ochii și gura le poștește, dar nu-și aduc aminte să de laudă lui Dumnezeu, la casa lor de oaspeți. Câte inimi nu se umplu de bucurie, când văd, că rodul osteneților lor nu e zădarnic, dar pentru aceea puțin e numărul celor ce laudă pe Dzeu, că e bun și îndurat spre noi. Câți sunt, cari în loc de a vorbi de bine pe deaproapele lor îl vorbesc de rău, iar în loc de a aduce lui Dumnezeu cântări de laudă și de mulțamită, petrec timpul în netrebnicii și blăstămății! Acuma îmi spuneți voi mie, că din astfel de bucurii și petreceri ce fel de plăceri puteți voi stoarce? D'apoi de astfel de lucruri să însănătoșează sufletul și trupul? Ce rămâne altă din astfel de petreceri pe a doua zi, decât casă pustie, pungă goală, cap plin și îngreoiat spre somn, suflet neliniștit, într'alt loc încă și suflet îngreoiat.

O! dar cu cât nu e alta bucuria în așa casă, unde sunt cu gândul la Dumnezeu, adică ca și cum și Dumnezeu ar fi cu ei și ar lua parte la bucuria lor. Iar norocul nu încunjură pe oamenii din așa casă, unde ei știu, că tot ce au, dela Dumnezeu este, căruia îi sunt cu mulțamită; norocul nu încunjură pe aceia oameni cari și în ceasul fericirii uită, că Dumnezeu în tot locul e de față și care ca creștinii buni nu s'ar înfricoșă nici în ceasul bucuriei lor, chiar dacă ar vedea în mijlocul lor pe Iisus Hristos. Și vedeți iub. în așa loc și la așa nuntă, apa se preface în vin, omul mângâiat, dar plin de nădejde, se apucă de lucrul de zi, în așa loc toată bucuria pământească e așa, ca-și cum omul ar gusta din plăcerile cerești.

Dar încă și o a treia binecuvântare vine către aceasta.

III

Dumnezeu binecuvântă și gândurile casnice ale omului și pe acelea le preface în rugăciune de mulțamită.

*) Notă: E în us la noi, ca învățătorul să cânte cu elevii la Crăciun sau la Anul nou sub împărțirea anaferei cântarea: Mare nuntă s'a făcut în Cana Galileii. Autorul.

Ceva totuși au cauzat neliniște în casa de oaspeți din Cana Galileii, și anume, că a trecut vinul. Neplăceri, griji și neajunsuri sunt în toată casa. Așa s'a simțit lipsă și sărăcie la nunta din Cana Galileii, care și pe nuntași i-a amărit. Dar și azi câte sunt cari mânâncă pâinea sărăciei! Câte sunt azi de acelea, unde aflăm semnul lui Ioab. Iar semnul lui Ioab ce au fost? A fost boala, care ca o greotăte se așează în trupul și sufletul omului. D'apoi nu sunt și de acelea, unde aflăm sămnuțul lui David? Iar sămnuțul adevărat slăbiciunea lui David a fost grija și necazul, pruncii cei rău crescuți. Și oare mirare e, dacă pe părinți îi cuprinde grija și necazul, văzând, că pruncii li sunt răi, iar fețele nefericite? Apoi în a patra casă nu ne întâlnim cu semnul lui Iov pe a căruia casa a cercetat-o Dumnezeu prin îngerul morții, rupând diu familie o inimă bună, ducând cu sine moartea, podoaba și frumuseța casei lui Iair? Dar voi inimi năcăjite, pentru-ce nu vă întoarceți cu gândul vostru la Dumnezeu, pentru-ce nu vă folosiți de leacul, care este mai bun pentru grija casei, care este rugăciunea, care apoi va alungă dela voi toată grija?

Mă îndreptățiți, voi părinți, tați și mame! Dacă voi dimineța vă sculați din pat cu inimă mâhnită, sau dacă vă stă nainte ceva lucru greu, oare dacă voi în năcăjita zi ziceți rugăciunile ce voi le-ați învățat dela ai vostri părinți, pe cari voi le-ați învățat în școală, cum e: Tatal nostru, Credeul, Împărate ceresc ș. a. l. zic, dacă le ziceți, cu gândul fiind la Dumnezeu, în mijlocul pruncilor vostri ca și ei să vă audă, oare nu vă simțiți mai ușor chiar sub rugăciune ca și cum ar veni pacea în mijlocul vostru ca și cum ar fi mers prin casa voastră înger, sălășluindu-se toată bucuria în sufletul vostru? Sau doar voiți a mărturisii, că voi nu aveți datină a vă rugă lui Dumnezeu înaintea pruncilor vostri? Dimineța sau seara nici când ca părinți n'aveți datină a vă rugă cu pruncii vostri? Părinții, cari nu se roagă lui Dumnezeu pentruce să se și plângă că li-e amară viața și grea suferința; căci viața unora ca acestora nu-i alta decât grije, amar și năcaz! Oare unii ca ăștia nu sunt întocmai ca cel bolnav, care în boala lui îl cheamă pe doctor, dar leacurile ce le rânduește doctorul nu le bea. Se poate unul ca acesta vindecă? Așa, că nu!

O! fericită e acea casă, unde membrii datină au în oarecare ceas a zilei să se adune la oaltă ca cu toții să se roage, dând lui D-zeu laudă și mulțămire pentru ale lui bunătați. Unora ca acestora, să mă credeți, nu li-e așa grea viața, căci Dumnezeu pe unii ca aceștia îi împărtășește de toate bunătațile Lui, fie că le dă puțin, fie că le dă mult. Tocmai pentru asta

vă rugați, căci pentru binele vostru și al pruncilor vostri o faceți aceasta, spre binele și pacea casei și a lucrurilor voastre, spre folosul trupului și al sufletului vostru.

Pentru asta, cei ce nu vă simțiți destul de tari în sufletul vostru spre rugăciune, cercetați sf. Biserica, ascultați și impliniți cele auzite în Biserica, căci numai astfel vă va ascultă D-zeu și plânsoarea voastră; numai astfel vă veți lăpădă de rău și vă veți întări în dreapta credință a D-lui Hristos Dumnezeu. Apropiati-vă de altarul lui Hristos, naintea căruia să vă rugați voi părinți pentru norocul pruncilor, iar pruncii pentruca Dumnezeu să le țină în viață pe părinții lor, căci Hristos fiul lui Dumnezeu e acela, care grijile casei, suspinurile inimei le prefăce în rugăciune, care se înalță la ceriu și din ceriu ne aduce și revarsă darurile sale peste noi, dacă suntem buni. Iub! Pentru al vostru bine vă rog pe voi, primiți în casele și inimele voastre învățăturile lui Hristos, iubiți-l pe el, și atunci veți vedea, că Iisus ne va fi spriginitorul și povățuitorul nostru al tuturor. Amin!

Alexandru Vașiadi,
paroh.

CRONICA.

Consistor mitropolitan. Vineri și Sâmbătă, zilele de 1 și 2 n. l. c. s'a întrunit Consistorul mitropolitan al bisericii noastre, în Sibii, pentru a hotări asupra demersurilor ce sunt a se lua față cu noul proiect de reformă a învățământului.

A prezidat I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Meșianu; a luat parte P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp și următorii membrii ai Consistorului mitropolitan: arhimandriții Il. Pușcariu, Fil. Musta, Aug. Hamsea, V. Mangra; protosincelii dr. Eusebiu Roșca și R. R. Ciorogariu; protopopul M. Popovici; asesorii M. Voileann, N. Ivan, Dr. M. E. Cristea, iar dintre mireni d-nii P. Cosma, N. Zigre, I. Lengeru și secretarul dr. V. Bologa.

S'a decis, că Congresul Național Bisericesc nu se va convoca; dar Episcopatul va predă direct un memorandum guvernului și îl va prezentă și parlamentului. Înaltii prelați ai bisericii noastre au și plecat la Budapesta în săptămâna aceasta pentru a prezentă ministrului memorandumul bisericii noastre.

Și-a aflat mântuirea pe o cruce. Cetim în „Tel. Rom.“: O întâmplare îngrozitoare se comunică din comuna unghurească Alsóvadász. Locuitorul acestei comune Carol Mora, venind zilele acestea seara acasă din pădure, a fost întimpinat de o haită de lupi. Bietul om cercă să scape cu fuga. Deja începură a-l părăsi puterile, ajunse crucea și se urcă în vârful ei. Fiarele au încujurat-o urlând după pradă. În situața

aceasta critică rămase Mora vre-o două ore, când spre fericire nește țărani, — tăietori de lemne — cari veniau din pădure au alungat lupii.

Logodnă. Minerva Mărioara Vașiadi și Zaharie Moga, candidat de preot, fidanțați. — Dela Dumnezeu binecuvântare, — sincere felicitări dela noi!

Din suferințele unui emigrant. Înaintea judecătorei din Bregenz, a fost adus în zilele trecute un român nefericit, rău îmbrăcat lihnit de foame, având etate de 58 ani. Era acuzat pentru vagabundaj. Românul cercă să-și spună năcazul lui, însă nimenea nu-l înțelegea. Din întâmplare se află în Bregenz un sas din Transilvania, care știind românește, a tălmăcit juzilor, cum a ajuns românul până aci. Iată istoria rătăcirii sale: „Sunt din părțile Blajului, — zice el — banii ce i-am avut 48 fl. i-am dat unui agent, care mi-a făgăduit, că-mi va da un bilet de drum, cu care voi călători până la America, căpătând pe ea și merindea tebuincioasă. M'am pus pe tren și am sosit până la Budapesta, de aici nu m'au lăsat mai departe, zicându-mi că biletul a fost plătit numai până aici. Nu mi-a rămas altceva de făcut, decât să mă întorc acasă pe jos, am și plecat, dar în loc să mă duc către casă, văd că tot mai mult m' am depărtat, până am ajuns aici. Am fost până acum de 12 ori închis, cu toate că n'am făcut nimănui nimic. Aș fi voit să capăt undeva de lucru, dar nu-mi dă nimenea și așa tânjesc de foame. M'aș duce acasă, dar n'am bani de drum“. Istoria aceasta tristă tălmăcește juzilor, a stors milă și aceștia au luat hotărîrea, ca românul nostru să fie trimis către casă, pe cale oficioasă. Faptul acesta poate servi de exemplu multora, cari se lasă înșelați și seduși de ageuți minciuși.

Iuliu Rotariu născută Dreghiei, soția d-lui Pavel Rotariu, adv. în Timișoara, asesor și deputat sinodal, femee decorată de către Maj. Sa Regina României cu ordul „Alinare și Mângăere“, a răposat Duminecă la ora 8^{3/4} înainte de amiază în Timișoara-Fabric. Voind să cheme Atotputernicul la sine o soție de model și de rari virtuți i-a trimis pe neașteptate o boală grea, care a smuls-o din brațele neconsolatului său soț în anul 59 al etății și al 36-lea al căsătoriei fericite. În mormântarea a avut loc după ritul gr.-ort. român, Marți în 5 Februarie n. la orele 3 după m. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Fundațiunea Gozdu a crescut până acum la suma de 6.460,714 cor. 76 bani. Creșterea în anul 1906 a fost de 323,000 coroane.

Limba liturgică în biserica catolică. — În chestia admiterii limbei slave ca limbă liturgică în biserica catolică, congregația rituală din Roma a stabilit principiul, că numai în acele biserici se poate tolera limba glagolită, în cari de vreme mai lungă limba aceasta e deja în uz, și se poate dovedi că a fost folosită cu neîntrerupere. În bisericile, în cari n'a fost încă întrebuintată, nu se admite. Congregația a publicat un decret în privința aceasta. Decretul a fost provocat de Croați, cari sunt rom-catolici, ar voi însă să-și aibă limba națională în biserică.

În Rusia chestiune bisericească ce se discută acum, în vederea marelui sobor ce se va deschide în Dumineca Tomei, este reforma serviciului divin. Comisiunea aceasta este pusă sub președința I. P. S. Mitropolit al Petersburgului, Antonie. S'au ținut până acum două ședințe. Înlocuirea limbei slavone cu limba rusă în serviciul divin este ocuparea de căpetenie.

Lupta între stat și biserică în Franca. Guvernul francez având în vedere că papa îndeamnă la neascultare pe preoți, a hotărît să nu mai deie despăgubirile ce se hotărîseră pentru preoți. Arhiepiscopul dela Bordeaux, care dăduse porunca preoților să se supuie legei, și-a tras îndărăt porunca și a primit indemnul papei. Guvernul a isgonit din țară pe Mantagnini, nunciul papal, căci a indemnat pe cler să nu se supuie legii și deci îi se impută complicitate la toate răscoalele ce au avut loc cu ocaziunea inventariării bisericilor. Nunciul papal a și părăsit Franca și a plecat la Roma.

Necrolog. Subscriții cu inimă frântă de durere aducem la cunoștință, că preaiubitul și neuitatul nostru tată, bunic și socru Ioan Iancu paroh gr. or. român în Cinteii în urma unui îndelungat morb în anul al 82-lea al vieții și al 60-lea a preoției sale Vineri, adevă în 23 Februarie (8 Martie) a. c., la 10 ore a. m. și-a dat blândul și nobilul său suflet în mâinile Creatorului.

Rămășițele pământești ale neuitatului defunct se vor depune spre vecinică odihnă Luni în 26 Februarie (11 Martie) a. c., la 11 ore a. m., în cimiterul gr. or. român din Cinteii, Cinteii, la 23 Februarie (8 Martie) 1907. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată. Ioan, Iustin, Aurel, Catița și Cornel, ca fii și fiică. Simeon, Elena, Ileana și Petronela, ca ginere și nurori. Aurelia, Corneiu, Constanța, Veturia, Mărioara, Georgina Felicia, Lucian, Ana, Elvira, Eugenia, nepot și nepoate.

Curs de desemn în Sibiu. Cu aprobarea ministerului de culte și instrucțiune publică, se va ține în Sibiu un curs de desemn. Cursul va ține câte 7 săptămâni în decurs de 2 veri, așeză peste tot 14 săptămâni. În anul acesta cursul se începe în 1 Iulie n. și ține până în 17 August. La acest curs pot lua parte învățătoii și învățătoarele. Întru cât vor permite împrejurările, vor fi admiși și meseriași și femei, cari, doresc să se perfecționeze în desemn. Cursul e gratuit. Frecvențanții, cari nu și au locuința în Sibiu, pot reflecta la cvartir gratuit și eventual și la oarecare ajutor în bani. Acest ajutor însă se va da numai după absolvirea cursului. După încheierea cursului în anul 1908, frecvențanții vor da un examen de capacitate înainte unei comisiuni compuse pe lângă directoul școlii de meserii orășenești din Sibiu și cei 2 profesori conducători — din directorul suprem al instrucțiunii pentru meserii a statului și un specialist delegat de ministru. Cei cari vor prestă examenul cu succes capătă un testimoniu pe baza căruia sunt îndreptățiți a propune desemnul în școalele de meserii. Deoarece desemnul trebuie predat și în școalele populare, e de dorit ca să ia parte și dintre învățătorii nostri cât mai mulți. Cu deosebire e de interes acest curs pentru învățătorii dela orașe și din comune mai mari, în cari să află și un număr oarecare de meseriași. Înștiințări pentru primire sunt de făcut la dl Martin Schuster directorul școlii de meserii orășenești din Sibiu (Nagy-Szeben Saggasse 29) în timpul cel mai scurt. Informații mai de aproape se pot cere și dela dl T. Popovici prof. la seminarul din Sibiu.

Congresul băncilor populare. „Tovărășia“ din Orăștie scrie următoarele: „Frații noștri din regatul României zăboviți de greul luptelor pentru neatârănare, abea în cei din urmă ani au putut să se pună pe munca isteată ca să scape țărâtimea din ghiarele cămătarilor fără suflet. Se înțelege că cea mai ușoară cale pentru scăparea de sărăcie a fost calea întovărășirii din

care au răsărit bine chibzuitele băncii populare tovrășii sătești, multe și de folos. La anul 1891 s'a făcut întâia bancă populară în comuna Țara, județul Buzău sub numirea „Dumitra”, având abia 34 membri și un capital de 127 lei. În anul 1893 s'au mai înființat 2 bănci, în 1896 încă 3. D'aici înainte apoi a mers înființarea lor tot mai repede, până când în 1903 numărul lor a trecut *peste 1000!* Adecă în cei dintii 5 ani, așa zicând de probă, abia s'au făcut 5 băncuțe sătești. Iar' după-ce lumea a văzut de ce bine sunt ele pentru popor, în cei 7 ani următori numărul lor a ajuns la *la 1000!* Iar' în cești din urmă 3 ani alte alte peste opt sute!, așa că acum în anul 1906, anul iubilare, sunt înființate în Țară *1849 bănci populare* cu un capital de de 16 milioane 786 mii 96 lei 25 băni și cu 19 mii 411 membrii

În afară de aceste bănci, care au o centrală în București pusă sub înțeleapta conducere a d-lui I. G. Duca, cu ajutorul acestei centrale s'au mai alcătuit 37 obștii sătești, întovărășiri cu 4503 membri, care au arendat pământ în întindere de 41,437 hectare cu preț de 1 milion 259 mi 958 lei.

Și pe cale de formare mai sunt alte 11 obștii nouă. Singuratic nici Stan nici Bran, nu putea lua în arindă moșia cutare mare, așa însă, mulți la olaltă, întovărășiți, pot, și au frumos folos!

Tot în legătură cu centrala s'au alcătuit 28 tovrășii de consum, (de prăvălii), 3 tovrășii pentru cumpărarea de mașini agricole, 2 brutării (pentru coacere de pâne), 3 lăptării, 2 țesătorii și 1 grădinarie.

La 19 Septembrie s'a ținut congresul, adunarea cea mare a tuturor băncilor acestora populare și a tovrășiiilor, la București. De față erau 4000 trimiși ai tovrășiiilor, care au sfătuit și au ascultat părințești învățături — vreme de 3 zile.

Directorul Duca a vorbit despre viața de până acum a băncilor populare și cu o pricepre de adevărat conducător a spus ce ar trebui să se lucreze încă în viitor.

Dl Vintilă Brătianu a vorbit despre obștii sătești. S'a dat curs liber apoi la discuțiile și sfaturile trimișilor care au fost ținute cu toată vrednicia

Iată ce însemnază împreunarea puterilor singuraticice economice prin întovărășire, iată ce sfârșituri mari poate ajunge și poporul nostru prin întovărășire, și iată pentruce noi, prin aceasta foaie, vom stărui deosibit și neincetat pentru a se începe și la noi întovărășirea economilor, în scop de folos pentru ei, și vom da mereu povețe celor ce vor încerca și ne vor cere sfatul“.

Cronică bibliografică.

Lucafărul. VI. 2—3. cuprinde un bogat și prețios cuprins, în excelenta sa execuție artistică: Chemarea preoțimei noastre, de Octavian Goga. Aduceri aminte de Al. Ciura. — Excelente chipuri: „Vederi din România. — Dela noi (Popa Solomom) I. Graur. Din „Sonete ferecate 'n zale“ I. Bujor. Ifigenia în Tauris (Goethe) Tr. I. Borcia. „Morții Mei“ de P. Heyse de M. Cunțan. Osânda, de M. Cunțan. Cunoștințe vechi (schită) V. Pop Scrisoare (versuri) Z. Bârsan. Scrisori din București, G. Bogdan. Duica. — Excelente gravuri Tipuri din România Biruitorii (versuri) I. U. Soricu. Din popor (versuri). Cronică, — cu aprecieri literare și culturale. Dări de seamă literare.

Revista Noastră, din „revista feministă“ a devenit foarte bărbătească, prețioasă și serioasă (N. 4. din 1907 Febr. 15) cuprinde: Ajungerea lui Odiseu acasă,

de G. Coșbuc. Pe malul Ialomiței (amintiri) de M. Stroiescu. Tăietorul de lemne (versuri) G. Ranetti. Cronică medicală, (humorescă) Dr. Tarascon, Șarpele casei (comedie) V. Leonescu. Biruitorii (versuri) R. Rosetti. Vlaicu-Vodă de Dl Davila (cronică dramatică) de N. Hodoș. Note din Macedonia, Laura Vaian. Mascagni în București (Cronică muzicală) Liviu Tempea. Notițe bibliografice de N. H.

Biserica Ortodoxă Română, XXX. 10. Ianuarie 1907 cuprinde: Chestiune de actualitate pentru clirici. Despre Români din scrierea lui Daniil Filipid. Adevărurile cred. și dat. de a le apăra. Biserica în Franța Călătoria mea la sf. munte Athos, în Palestina și Egipt. Istoria bisericii Occidentale. Câteva cuvinte asupra catehumenatului. Scurte priviri istorice și dogmatice. Practica în biserica-ortodoxă. Felicitări de Anul-Nou. Observațiuni critice asupra Istoriei Bisericești alui Eusebiu. Evangelia sau viața și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos. Bibliografie. Donațiuni.

Sezătoarea Săteanului IX. (1907): Un' an nou. O privire peste munți, de G. Coșbuc. Naționalismul viitorului. Rolul instr. militare în școalele prim. General Iannescu. Țărani nostri, V. M. Kogălniceanu. Armân mine, Român tine (poezie), Șt. Teju. Două soiuri de viață, de Cameniță Străinul, I. Stroe. Întâmplări din Macedonia. Felurite. Glasul obidiților. Diverse.

Foaia Școlastică IX. 5: Istoria naturală în școalele populare, Dr. A. Chețianu. Modul de extirpare al vițului, I. Pompu Demnitatea numelui învățătoresc, N. Lugojanu. De-ale Reuniunii. Omul și higiana. Diverse.

Statul, Biserica și Școala, un capitol din marele op. premiat de universitatea din Budapesta. Drepturile și datorințele familiei, bisericii și statului pe terenul instrucțiunii și educațiunii, de *Sarmaságh Géza*, traducere de I. N. Pop, cu o prefață de dr. E. Dăianu, protopop. Retipărire din Răvașul. Cluj, 1806. pag. 120. — Cartea aceasta cuprinde și capitole ca acesta: „Statul sub titlul lățirei naționalității și a limbei naționale, nu are drept la monopolul școlar“.

A apărut în tipografia noastră și se află de vânzare următoarele cărți:

„**Limba maghiară**“ partea primă în ediția II-a de I. Grofșorean și I. Moldovan prețul unui ex. 50 fileri.

„**A doua carte de cetire**“ pentru elevii școalelor pop. de I. Grofșorean și consoții ed. IV-a, prețul unui ex. 40 fil.

Concurs.

Neprezentându-se recurenți cu cvalificația de clasa primă, prescrisă în § 17 al Regulamentului pentru parohii din anul 1906, prin aceasta se escrie concurs din nou pentru parohia vacantă **Pobda**, (protoprezviteratul Timișorii) (prin trecerea la penzie a preotului Ioan Savu), cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“. De astădată se admit să competeze și recurenți cu cvalificația din alineatul al 2-lea, al §-lui acum amintit, adecă cu cvalificația pentru parohii de **cl. a doua**.

Beneficial parohial se compune din folosirea unei sesiuni parohiale, ștola și birul uzuat, cari computeate la olaltă asigură venitul prescris pentru parohii de cl.

primă. Alesul, cât timp va fi în viață preotul Ioan Savu, va avea să răspundă în rate trei lunare ori lunare anticipative, la mâinile protoprezviterului tractual, cvota anuală de 400 (patrusute) coroane la ce se angajează și obligă material și moral prin acest concurs, iar un an după moartea acestuia, jumătate din această cvotă. Sarcinile publice și contribuiriile diecezane precum și birul protoprezviteral va avea să le supoarte alesul. Alesul e obligat să locuiască zece ani în casa bisericii și va răspunde epitropiei chiria anuală 100 cor.

Recursele ajustate cu documentele prescise pentru parohii de cl. II. sunt a se trimite la P. On. Oficiu protoprezviteral al Timișorii. Recurenții cu observarea §-lui 20 vor avea să se prezinte în sfânta biserică spre a-și arăta dexteritatea rituală și omiletică.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută în Pobda la 11/24 Februarie 1907.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezviterului: *Dr. Tr. Putici.*

—□— 2-3

Pentru parohia de **clasa III-a Cusiș**, din protopopiatul Vașcău, devenită vacantă prin moartea preotului Gavriil Iodnariu, în urma ordinului Venerabilului Consistor din Oradea-mare de sub Nr. 179/7 B. 1D07, se escrie concurs cu termen de alegere pe **25 Martie** v. „ziua Bunei vestiri“ a. c.

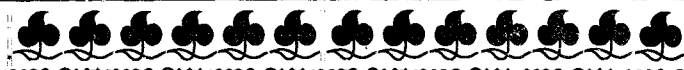
Emolumentele sunt: Pământ parohial de șapte cubule, două cimiteri cu venit de cor. 77-20 fil.; câte una coroană de fiecare număr de casă, la olaltă 120 cor. apoi ștolele îndatinat, computeate în 43 coroane și întregirea dela stat pentru preoții cu 8 clase 485 cor. 66 fil., pentru preoții sub 8 clase 685 cor. 66 fil.

Cei ce doresc a reflecta la aceasta parohie sunt poftiți a-și trimite rugărilor lor, ajustate conform §-lui 19 din Regulamentul pentru parohii, adresate comitetului parohial, subsemnatului în Segyest p. u. Rieny până opt zile înainte de alegere, iar în vre-o Duminică ori sărbătoare să se prezenteze la s. biserică spre a-și arăta dexteritatea n tipic și oratorie precum și în cântare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu* adm. protopopes.

—□— 2-3

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuițarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuițta acest prav de îngrășare, căci prin această să urcă valoarea — adevă prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Moartea cloțanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuițarea pravului acestuia, gămile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii toamna și iarna întreagă, până la deplina dezvoltare a primăverei, suferă mai mult de mănăcărimea păduchilor, prin care mănăcărime sunt reținuți porcii și vitele în îngrășarea și dezvoltarea lor -- ba chiar slăbindu-i astfel încât în loc de a li-să ridică prețul, chiar perd diu valoare. De aceea fiecare econom să întrebuițeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea romului și a diferitelor licheruri. Cine voiește a-și prepara rum și liqueruri bune și ieftine, să întrebuițeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Pentru prepararea rachiului de prune iarăși 40 fil.

Thee foarte ieftină și bună. 1 pachet 20 fil.

Sirop de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Unsoare contra mânilor și picioarelor înghețate 70 fil.

Esență contra bătăturilor, (ochi de găină) 70 fil.

Toate aceste se capătă la:

4-10

— **Cornel Demeter, apotecar în Szászváros.** —

„Janus“

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

— pentru Austro-Ungaria. —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➔ Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile. ➔

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. } **Averea institutului 31.000,000 cor.**

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(43)